

ရခိုင်အာဇာနည် သျှင်မြဝါ အတ္ထုပ္ပတ္တိ

ဦးကျော်ကျော်လှစိစဉ်၌
မြောက်ဦးမြို့ ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့မှ ထုတ်ဝေပါသည်။
၁၃၅၄ ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့.

နှစ်ငါးရာပြည့်သျှင်မြဝါတမ်းဈင်း

- မြဝါတောင်ထိပ်
ကျောက်ဂူရိပ်သည်၊ အတိတ်ပြည်သူ
ရခိုင်လူရို၊ သည်းအူကျမ်းမျှ
ပူဆွေးခသော၊ တစပြင်ပင်ဖြစ်သတည်း။
- အကျွန်.မှာမူ
လူသူတိတ်ဆိတ်၊ စိတ်များလွင့်ပြေး
တတွေးတွေးတည်း။ တရေးရေးမြင်
သျှင့်ရပ်သွင်သည်၊ ရှည်သောမှတ်ဆိတ်
မျက်လွှာမှိတ်လျက်၊ စိတ်သိဒ္ဓိပေါက်
တောင်ဝေ့ထောက်ဗျာ၊ သစ်ခေါက်ရောင်တင်
မသစ်လွင်သော၊ ယောဂီဝတ်ရုံ
ကိုယ်မှာခြုံဗျာ၊ မြင်ယောင်မိ။
- ဒို---အသျှင်
ငယ်စဉ်အခါ၊ မဟာပညာကျော်
ညီတော်မင်းဗား၊ နန်းညွှန်ညွှာနန်း
ပညာဖွေရှာ၊ ကျောင်းတော်ရာသို့
မျှော်ဗျာတငေ။ အကျွန်တွေးမိ
ပျိုသွေးနုရွှ၊ စိတ်ရွှင်ပျစွာ
အဂ္ဂစိန္တေယျ၊ ဘွဲ့မည်ရသော
ငယ်ကဆရာ၊ နည်းနာဆုံးမ
ဩဝါဒကို၊ တုပ်ကွကျိုးနွံ
ရွတ်ဖတ်အံ့စဉ်၊ သျှောင်ဆံထုံးနှင့်ရှိပည်ထင်။

- အို---အသျှင်
ဖခင်ပြည်ရွာ၊ ပိုခိုင်မာရန်
ရင်လွှာကိုခွဲ၊ အူကိုဆွဲဗျာ
မြို့ချာတိုင်ပတ်၊ ဝိညာဉ်ချွတ်သော
ယတြာချေရာ၊ မျှော်ကြည့်ပါလည်း
“သောက်စာတွင်း”ဘောင်းကမ်းနားယောင်မှာ
အရောင်နီနီ၊ အုတ်တစ်စီသည်
သက်သီသာကေ၊ ချန်ထားခရေ
အသျှင်သွီးခဲများပင်လား။

- အို---အသျှင်
အသျှင်လွန်လျှင်၊ ကျွမ်းဘဝင်ကြောင့်
ပြည်သျှင်လည်းငို၊ ပြည်လုံးငိုလိမ့်
ငိုသံညိုညို၊ တောင်ဘယံက
အကျွန်ကြားရ၊ တဒဂ်ရေ
ဆန္ဒစွဲကြောင့်ဖြစ်လိမ့်မည်။

- ဩော်---နီခြည်လည်းနွမ်း
မှောင်ရိပ်သန်းလို၊ ငြိလှမ်းနေဖင့်
ရင်နင့်နန်၊ သျှင်အမှိုဆိပ်
ကျောက်ဂူရိပ်မှ၊ စိတ်မရွှင်ဖျ
ဆင်းလာရလည်း။ အသျှင်အသက်
ပြည်ပနွက်ရေ ၊ ဆက်လက်ခိုင်မာ
တည်တံ့ပါကြောင်း။ ဆုမွန်တောင်းမိပါ၏။

(၁၃၅၄ ခု၊ ဂါဆိုလပြည့်နီ၊ အာရုဏ်ကက်ငါးချွက်ကီး)

စာရေးသူ၏အာသီသ

သျှင်မြဝါမှာ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားမျိုးချစ်အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်ပေသည်။ သျှင်မြဝါဟူသောအမည်ကို ရခိုင်သားတိုင်း ကြားဘူးကြပေလိမ့်မည်။ သို့သော် သျှင်မြဝါသည် မည်ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်အတွက် မည်သည့်အကျိုးပြုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို သိရှိသူနည်းပါးခဲ့ပေသည်။ သျှင်မြဝါ၏ မျိုးရိုးဇာတိနှင့်မွေးဖွားရာဒေသ၊ မွေးနေ့စသည်တို့ကိုလည်း အတိအကျသိရှိသင့်ပေသည်။ သျှင်မြဝါအတ္ထုပ္ပတ္တိဟူ၍ ကျမ်းတစ်စောင်၊ ပေတစ်ပွဲ သီးခြားမရှိသေးပေ။ ရခိုင်မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးမှာသာ သျှင်မြဝါအကြောင်းကို တစွမ်းတစ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့သော် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးမှာ အလွန်ရှားပါးသော စာအုပ်တစ်အုပ်ဖြစ်၍ လူတိုင်းသိရှိခွင့်မရခဲ့ပေ။ ကွယ်လွန်သူဆရာကြီး ဦးဦးသာထွန်းမှာသမိုင်းအစောင်စောင်မှ ထုတ်နှုတ်ပြီး သျှင်မြဝါအကြောင်းကို မှတ်စုတစ်အုပ်ရေးသားခဲ့ပေသည်။ ထိုစာအုပ်မှာ လက်ရေးမူအဖြစ်သာရှိပြီး ပုံနှိပ်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။

သျှင်မြဝါမှာ တိုင်းပြည်အတွက် ကိုယ့်အသက်ကိုစွန့်ခဲ့သော အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ထူးဖြစ်၍ ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့သိသင့်သိထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ မှားမည်မထင်ပါ။ မြောက်ဦးမြို့သို့ ရောက်ရှိသူတိုင်း ဂါရဝဖြူထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းကြောင့် အာဇာနည်သျှင်မြဝါအကြောင်းကို လေ့လာပုတ်သားဗဟုသုတပွားများပြီး မျိုးချစ်စိတ်တတ်တိုးပွားစေရန် ရည်သန်၍ ၁၃၅၄ ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင် သျှင်မြဝါအနှစ်(၅၀၀)ပြည့်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ဤစာအုပ်ငယ်ကို ရေးသားပြုစုလိုက်ရပေသည်။

ကျော်ကျော်လှ

အငြိမ်းစားကျောင်းဆရာ၊ ဝါမျေးမြောက်ဦး

ကျွန်အာဇာနည်သျှင်မြဝါ အတ္ထုပ္ပတ္တိ

သျှင်မြဝါကိုမွေးဖွားခြင်း

သျှင်မြဝါကို သက္ကရာဇ် ၈၅၄ ခု၊ ဝါဆိုလပြည့် ကြာသပတေးနေ့၊ နံနက် ၄ ဗဟိုရံ ၂ ပါတ် ၃ ဝိဇနာ ၂ ပြန် ၂ ခရာတွင် ဥတ္တရသဏ်နက္ခတ် နှင့်ယှဉ်၍ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ဖခမည်းတော်မှာ မင်းလှရာဇာဓိပတိ၏ မြောက်ရွှေရေးတော်ဆောင်ပိပုရား၏အကြီးတော်စိန်တင်စား မဟာနန္ဒသင်္ကြန် ဖြစ်သည်။ မယ်တော်မှာ မင်းလှရာဇာဓိပတိ၏ ပိပုရားစောနန္ဒီ၏ ညီမတော်၊ ဇောဓောပွန်နှင့်ပိပုရားစောနန္ဒီတို့၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ ဇောနန္ဒီနှင့် ဇောယျခေမာတို့မှာ မင်းလှရာဇာဓိပတိ၏ ဦးရီးတော်ဆင်ကဲ မင်းအောင်တင်နှင့်စောသန္တာတို့၏ သမီးတော်များဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မင်းဗာဘုရင်နှင့်သျှင်မြဝါတို့မှာ အမိညီအစ်မဖြစ်၍ ညီအစ်ကိုတော်စပ်ကြ သည်။ မင်းဗာဘုရင်ကိုသက္ကရာဇ် ၈၅၄ ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော်နှစ်ရက်၊ စနေနေ့မွေးဖွားခဲ့သည်။ ယင်းကြောင့်မင်းဗာဘုရင်သည် သျှင်မြဝါထက် နှစ်ရက်သာငယ်သည် သျှင်မြဝါ၏ ငယ်နာမည်မှာ မောင်မြဝါဖြစ်သည်။ မင်းဗာဘုရင်၏ ငယ်နာမည်မှာ ဘဲစောသိရိဖြစ်သည်။ မဟာပညာကျော်၏ ငယ်နာမည်မှာ ပြတ်သာထွန်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သျှင်မြဝါ၊ မင်းဗာကြီး၊ မဟာပညာကျော်တို့သည် ကွာဘက်ရွယ်ကော်သူငယ်ချင်းများဖြစ်ကြသည်။

ပညာသင်ကြားခြင်း

မောင်မြဝါ၊ ဘစောသီရိနှင့်မြတ်သာထွန်းသူငယ်ချင်းသုံးဦးတို့သည် ငယ်စဉ်အခါ၌ မြောက်ဦးမြို့ရှိ တောင်ညိုတိုက်ဆရာတော် သျှင်အဂ္ဂမုနိ (အဂ္ဂဝိဇ္ဇေယျ)ထံ ပညာသင်ကြားခဲ့ကြသည်။ ထိုသူငယ်ချင်းသုံးဦးတို့သည် သျှင်အဂ္ဂမုနိထံအသက်တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ်အထိ ပညာရင်နိုးသောက်စို့ခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် နောက်ထပ်ပညာဆည်းပူးလိုသဖြင့် ဆရာတော်အား ခွင့်ပန်၍ အိန္ဒိယပြည် ဗာရာဏသီတက္ကသိုလ်သို့ ပညာဆက်လက် သင်ကြားရန် ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ဗာရာဏသီတွင် ဘစောသီရိက ဟိုင်းပြည် အုပ်ချုပ်သောစိမ့်ခန့်ခွဲရေးပညား စစ်ရေးစစ်ရာတို့ကို အဓိကထား၍ သင်ယူခဲ့သည်။ မြတ်သာထွန်းမှာ တရားစီရင်ရေးပညာ ဓမ္မသတ်ကျမ်း၊ စစ်ရေး စစ်ရာတို့ကို သင်ယူသည်။ မောင်မြဝါမှာ ဆေးဝါးမန္တန်၊ ဓာတ်ပြောင်း ဓာတ်ခွာစသည့်အတတ်ပညာများကို သင်လိုသဖြင့် ထိုပညာများကို တတ်သိ သောဆရာကိုရှာရန် ဗာရာဏသီမြို့အနီးရှိ မိဂတာဝန်တောသို့ သွားရောက် ခဲ့သည်။ ထိုတောတွင် ရသေ့၊ ဇော်ကျီ၊ တာပသီတို့နှင့် ယောဂီများ တရားကျင့် နေသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ ရသေ့များတရားအားထုတ်နေသည်ကို တဦးပြီး တဦးအကဲခပ်ကြည့်၍ သွားခဲ့ရာ နောက်ဆုံးတွင် ရသေ့ကြီးတစ်ဦး ညောင်ကြပ်ပင်ကြီး၏အမြစ်ပါးယှဉ်းကြီးကြားဝယ် ထိုင်လျက်တရားအားထုတ် နေသည်ကို တွေ့ခဲ့လေသည်။ မောင်မြဝါမှာ ရူပနိကာယ်၊ သဒ္ဒနိကာယ်တို့ကို ကြည့်၍ လူကဲခတ်မှ၌ ကျွမ်းကျင်သဖြင့် ယခုမြင်တွေ့ရသော ရသေ့ကြီးအား အာရုံစူးစစ်၍ကြည့်နေသည်။ ရသေ့ကြီးမှာ မျက်စေ့မှိတ်လျက် တင်ပလွင်နေ ထိုင်နေသည်။ လက်နှစ်ဘက်ကို ဒူးနှစ်ဘက်ပေါ်တွင်တင်၍ လက်ပနှင့် လက်သူကြွယ်ကိုထိပြီး လက်ဝါးကိုလှန်ထားသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ဤမျိုးကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် နောက်မကြာမှီတရားအားထုတ်မှု ပြီးမည်ကို သိလေသည်။

မောင်မြဝါသည် ကျရသေကြီးမှာ ဘာသာရှိဖြစ်မည်။ တရား
 အားထုတ်ပြီးအောင် စောင့်ကြည့်ကသိရိပည်မှာ ကြံမြစ်၍ ရသေ့ကြီး
 တရားခွင်မှထသည့်တိုင်အောင် စောင့်ဆိုင်းနေလေသည်။ ရသေ့ကြီးသည်
 နောက်တစ်ဆယ့်ငါးပျက်ကြာမှ တရားအားထုတ်ပျက်ပေ၍ ပျက်စေ့ကို
 ဖွင့်ကြည့်လေသည်။ ရသေ့ကြီးမှာ မစားမသောက်ဘဲရက်ပေါင်းပျားစွာ
 နေသော်လည်း ပိန်ကြိုခြင်းမရှိ၊ ညှိုးနွမ်းခြင်းမရှိ။ ပကတိလူသန်မာတစ်ဦး
 ဖြစ်နေသည်ကို မြင်တွေ့ရ၍ အဟာရသိဒ္ဓိပေါက်ကြောင်းအကဲခတ်မိသည်။
 မောင်မြဝါသည် ရသေ့ကြီးတရားခွင်ကထစဉ် အပျိုးသမီးများ သစ်သီး၊
 ဆောပတ်တို့ဖြင့် ပူဇော်ကြသည်ကိုတွေ့မြင်ခြင်းဖြင့် တံခိုးသတ္တိပြည့်စုံရမည်
 ဖြစ်ကြောင်းမှန်းဆမိခဲ့သည်။

မောင်မြဝါသည် ရသေ့ကြီးထံချဉ်းကပ်ပြီး ရသေ့ကြီး၏ ခြေနှင့်
 မိမိ၏ဦးခေါင်းကိုတိုက်ကာ ရှိခိုး၍ ပညာသင်ပေးရန် တောင်းပန်လေသည်။
 ထိုအခါ ရသေ့ကြီးက ငါပညာလည်းမတတ်၊ ပညာသင်ရန်တပည့်လည်း
 အလိုမရှိ၊ တပည့်နေရန်ငါ့မှာ ကျောင်းသခမ်းလည်းမရှိဟုပြောလေသည်။
 သို့သော်လည်း မောင်မြဝါမှာ စိတ်ဓာတ်မကျဘဲ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်များကိုသာ
 ဆက်လက်ပြုပြုနေလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် တစ်ဆယ့်ငါးရက်ခန့်ကြာမြင့်
 ခဲ့သည်။ ထိုအခါမှ ဆရာကြီး၏အမည်မှာ သီရိဗိဿနိုးဖြစ်ကြောင်း၊ အလွန်
 တံခိုးကြီးသောရသေ့ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ မောင်မြဝါသည် ယင်းသို့
 သိလေပညာကိုသင်ကြားလိုလေ ဖြစ်နေသည်။ နောက်တဖန်ဆရာရသေ့ထံ
 မျှော်ကပ်၍ ပညာသင်ပေးရန်လျှောက်ထားလေသည်။

ရသေ့ကြီးသည် မောင်မြဝါမှာ တကယ်ပင် ပညာသင်လိုစိတ်ရှိကြောင်း သိရသော်လည်း သူ၏ ပညာကိုသင်ကြားရန် ဉာဏ်မီနိုင်မည်ဟုတ်/မဟုတ်ကို စမ်းသပ်လိုသဖြင့် အပေးပုစ္ဆာသုံးခုကို မေးခဲ့သည်။

ပထမအပေးပုစ္ဆာမှာ ဝေဇုပြတ်ထိုးဉာဏ်ရှိ၊ မရှိကို စမ်းသပ်သော ပုစ္ဆာဖြစ်လေသည်။ တခုသောလပြည့်နေ့ ရသေ့ကြီးသည်ညောင်ကြပ်ပင်အောက် မှောင်အရိပ်၌ ထိုင်နေသည် ထိုအချိန်တွင် လရောင်များသည် ညောင်ကြပ်ပင် အရွက်အကိုင်များကြားမှ ဟိုတကွက်သည်တကွက်မြေပြင်သို့ ကျရောက်နေ သည်။ ယင်းအခိုက် ရသေ့ကြီးက မောင်မြဝါကို ခေါ်ပြီး ငါလရောင်ကို ခံစားလိုသည်။ လမင်းစန္ဒာကို ငါ့ထံသို့ ပို့လောဟု ပြောလေသည်။ မောင်မြဝါသည် ခဏမျှ စဉ်းစားပြီး ကြေးလင်ပန်းတချပ်တွင် ရေဖြည့်၍ လရောင်ကျရာသို့ သွား၍ လရောင်ကို ခံယူကာ လ၏ရေမှာထင်နေသော အရိပ်ဖြင့် ရသေ့ကြီး၏မျက်နှာကို ထိုးလေသည်။ ရသေ့ကြီးမှာ သဘောကျ၍ ပြုံးရွှင်နေလေသည်။ နောက်တစ်ဆယ့်ငါးရက်ကြာသောအခါ ဒုတိယပုစ္ဆာ တစ်ခုကို မေးလေသည်။

ဒုတိယပုစ္ဆာမှာ စူးရှထက်မြက်သော တိက္ခဉာဏ်ကို စမ်းသပ်သော ပုစ္ဆာဖြစ်လေသည်။ ရသေ့ကြီးသည် မောင်မြဝါကို ခေါ်၍ ငါ့အား ပတ္တမြား နှစ်လုံးကို ပေးဆက်လော၊ ယင်းပတ္တမြားများမှာ စကြာဝတေးမင်းသာရထိုက် သောမနောမယပတ္တမြားကဲ့သို့ အလုံးစုံသောအရာ ခပ်သိမ်းတို့ကို ကြည့်နိုင် ရမည်။ ရေမြေတောတောင်အားလုံးကို မြင်နိုင်သော ပတ္တမြားမျက်ရှင် ဖြစ်ရမည်ဟု ပြောကြားလေသည်။

ထိုအခါ မောင်မြဝါသည် စဉ်းစားသည်မှာ ဤတောထဲ၌ မနောမယ ပတ္တမြားကိုရှာဖွေ၍ ရနိုင်စရာအကြောင်းမရှိ ငါ၏ဆရာသည် မဖြစ်နိုင်သည်ကို ငါ့အားမတောင်းနိုင်ချေ၊ ယင်းကြောင့် ငါ့မျက်စေ့များသည်ပင် မနောမယ ပတ္တမြားနှင့်တူနေသည်။ အလုံးစုံသော အရာခပ်သိမ်းတို့သည် မျက်စေ့ ပသာဒတွင်အရိပ်ထင်ပြီး စက္ခုအာရုံကို ဖြစ်စေသည်။ ရေမြေတောတောင် များကိုလည်း မြင်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ ယင်းကြောင့် ရသေ့ကြီးသည် ငါ၏မျက်စေ့ အစုံကိုတောင်းခြင်းသာဖြစ်ရမည်ဟု သဘောပေါက်၍ ဆရာရသေ့ကြီးထံသို့ သွားပြီး ရသေ့ကြီးအား စူးရှသောမျက်လုံးအစုံဖြင့်ကြည့်၍ တပည့်တော်၏ မျက်လုံးအစုံဖြစ်သော ပတ္တမြားကိုယူတော်မူပါဟု လျှောက်ထားလေသည်။ ရသေ့ကြီးမှာသဘောကျ၍ ဝမ်းမြောက်လေသည်။ နောက်တစ်ဆယ့်ငါးရက် ကြာသောအခါ တတိယပုစ္ဆာကိုမေးခဲ့လေသည်။

တတိယပုစ္ဆာမှာ ဂမ္ဘီရညာဏ်ဖြစ်သော နက်နဲခက်ခဲစွာတွေးတော စဉ်းစားရသောအပေးပုစ္ဆာဖြစ်လေသည်။ ရသေ့ကြီးသည် မောင်မြဝါအား ခေါ်၍ “မောင်မြဝါ သင်ပညာသင်ကြားရန်အတွက် ငါ့ဆရာတစ်ဦးထံသို့ ညွှန်ပေးမည်၊ ရောက်အောင်သွားလေလော့၊ ၎င်းဆရာထံ သင်အနှစ်နှစ် အလလသွားသော်လည်း မရောက်နိုင် တမဟုတ်ချင်းသွားသော်လည်း ရောက်နိုင်သည်။ ထိုဆရာသည် စကြာဝဠာအနန္တပင် ဝေးသော်လည်းခဏနှင့် ရောက်နိုင်သည်။ သင့်ကို ပညာသင်ကြားပည့်ဆရာသည် ကြက်သရေပုဂံလာ အပေါင်းနှင့်ပြည့်စုံသည် သိဒ္ဓိစွမ်းလည်းရှိသည်။ အတတ်ပညာလည်း ပြည့်စုံ၏။

ထိုဆရာထံ အသင် ရောက်အောင်သွား၍ ပညာသင်ကြားလေ"ဟု ပြောလေသည်။ ထိုအခါ မောင်မြဝါသည် လတ်တလောစဉ်းစား၍ မရချေ။ နက်နက်နဲနဲစဉ်းစားလေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် အဖြေပေါ်လာခဲ့သည်။ တမဟုတ်ချင်းသွားကတည်း ရောက်နိုင်သည် ဆိုရာဝယ် ယခုငါနေထိုင်သော နေရာမှ ဆရာရသေ့ထံသွား တခဏဖြင့် ရောက်နိုင်သည်။ အနှစ်နှစ်အလလ သွားသော်လည်း မရောက်နိုင်ဆိုသည်မှာ ပညာသင်ရန် အရာကိုရှာဘို့ ဤတောမှ ထွက်သွားပြီး အနှစ်နှစ်အလလကြာသော်လည်း ဤဆရာနှင့် တွေ့မည်မဟုတ်ကြောင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ရမည်။ ဘုန်းကြက်သရေ မင်္ဂလာနှင့်ပြည့်စုံသည်ဆိုရာဝယ် ယခုရသေ့ကြီး၏အမည်တွင် ရွှေမှသီရိ ဟူသောစကားလုံးပါရှိသည်။ ဤသည်မှာ ဘုန်းကြက်သရေအဓိပ္ပါယ်ရ သည်။ နောက်သီဒွိစွမ်းနှင့်ပြည့်စုံသည်ဆိုရာဝယ် ဤရသေ့ကြီးသည် ဝိဿနိုး နတ်မင်းကဲ့သို့ တံခိုးနှင့်ပြည့်စုံ၍ သီရိဝိဿနိုးဟုခေါ်သည်။ ယင်းကြောင့် ဤရသေ့ကြီးထံတွင် ပညာသင်ကြားရမည်ကို ငါ့အားဉာဏ်စမ်းနေခြင်း ဖြစ်သည်ဟုအနက်အဓိပ္ပါယ်ရပြီး မောင်မြဝါသည် သူ၏ဉာဏ်ဖြင့် စဉ်းစား၍ ပေါ်သမျှကို ရသေ့ကြီးအား လျှောက်ထားလေသော် ရသေ့ကြီးသည် သဘော ဖျားစွာကျ၍ ပညာသင်ကြားခွင့်ပြုလေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မောင်မြဝါသည် ရသေ့အသွင်ကူးပြောင်းကာ သီရိဝိဿနိုးရသေ့ကြီးထံပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ မောင်မြဝါမှာ ရသေ့ဖြစ်လာသောအခါ ရိုသေသမျှပြု၍ နာမည်ရင်းတွင် မောင်မြဝါမှ သျှင်တတ်ပြီး သျှင်မြဝါဟုခေါ်ဆိုကြသည်။ ရဟန်းလည်းမဟုတ်၊ မှင်သာမဏေလည်းမဟုတ်၊ လူလည်းမဟုတ်၊ ရသေ့သာဖြစ်သည်။ ယင်းကြောင့် သျှင်မြဝါ၏ပုံပန်းကို လင်္ကာဖြင့် သရုပ်ဖော်ရေးစပ်ထားသည်မှာ-

“လူလည်းမမည်၊ ရှင်လည်းမဟုတ်၊ ဦးထုပ်သရပတ်၊ ဒေါက်ကျာစွပ်၍၊
 ကိုယ်ဝတ်သင်းပိုင်၊ ပုတီးကိုင်လျက်၊ ဖီးခိုင်ဉာဏ၊ ပညာအစွမ်းလွှမ်းထက်
 လွှမ်း၍၊ ရဟန်းအသွင်ကြည့်ပြန်လျှင်ကား၊ ဖားရားထံကျစ်၊ ညာရစ်တိပ်တင်၊
 လိုင်တွင်ပတီး၊ မဆိုးပရမ်း၊ ရှည်ဖြန်းဖြန်းနှင့်၊ တခန်းတဖုံ၊ မြင်ရတုံချင့်၊
 ခြေစုံဖဝါး၊ စီးထားဘိနပ်၊ ရှပ်ကရပ်လျှင်၊ အထပ်ခုနှစ်လွှာ၊ ပိုးပြာပိုးမဲ၊
 ခြည်စရွဲဖြင့်၊ ရစ်မြသုံးခေါက်၊ ဝတ်တုံမြောက်၏၊ ကိုယ်ယောက်ပုဆိုး၊ သင်္ကန်း
 မျိုးကား၊ နက်ပြာတိမ်ရောင်၊ စွမ်းဆောင်ဖန်ရည်၊ လွှမ်းလျက်ပေတည်း၊
 မထေရ်မြတ်လှ၊ တာပသသည်၊ နန်းမအလယ် ဖွားသတည်း။” ဟူ၍ ဖွဲ့ဆို
 ထားပေသည်။

သျှင်မြဝါသည် ရသေ့ကြီးသီရိဗိဿနိုးထံတွင် ဓာတ်ပြောင်၊ ဓာတ်ပြန်
 အတတ်၊ ရုပ်ဓာတ်များကို မြူလေးပါးဖြစ်သော ရတရေမြူ၊ ကစွာရေမြူ၊
 အဏုမြူ၊ ပရမာအဏုမြူစသည်ဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့်ခွဲစိတ်ကြည့်ပုံ၊ ဘူတရုပ်များ
 စုပေါင်းပြီး၊ သဘာဝရုပ်၊ ကလာပရုပ်၊ ယဏရုပ်ဖြစ်လာပုံ၊ ရုပ်ဓာတ်များကို
 ပေါင်းစည်းပုံ၊ ဖြိုဖျက်ပုံစသောအတတ်ပညာများ၊ ဓာတ်ရှိက်ဓာတ်ငင်အတတ်၊
 ယတ္တရာလေးဆယ်၊ ပတ္တရာလေးဆယ်၊ ဝိကြမ္မသုံးဆယ်စသော လောကီ
 အတတ်ပညာများကို သင်ကြားခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ ပညာသင်ကြားရာဝယ်
 နှစ်ဆယ့်သုံးနှစ်ကြာမြင့်ခဲ့လေသည်။

သျှင်မြဝါမြည်တော်ပြန်ခြင်း

၆

သျှင်မြဝါသည် ရသေ့ကြီးသီရိဗိဿနိထံ(၂၃)နှစ်ကြာ ပညာသင်ကြား တတ်မြောက်လာသော် ပိပိ၏မွေးရပ်မြေ ရခိုင်ပြည်သို့ ပြန်ရပါလိုကြောင်း ဆရာထံ လျှောက်ထားလေသည်။ ဆရာရသေ့က “မောင်မြဝါမပြန်နှင့် သင်၏ပညာသည် သင့်တိုင်းပြည်အဟွတ် အသုံးကျလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ငါနှင့် အဟူ နေ၍တရားအားယုတ်လောဟုဆို၍ ဟားမြစ်ခဲသည်။ သို့သော်လည်း သျှင်မြဝါက ဆရာသင်ပေးသောပညာကို တပည့်တော် ရခိုင်ပြည်သူ ပြည်သားများအတွက် အကျိုးရှိအောင်စွမ်းဆောင်ပါမည်။ ဘာသာ သာသနာတော်များအတွက် စွမ်းဆောင်လိုပါသည်”ဟုလျှောက်ဖန် များသောအခါ ဆရာရသေ့ကပြန်ခွင့်ပြုလေသည်။ သျှင်မြဝါအား ရသေ့ကြီး ထိုင်သောသရီဗွယ်တစ်ခုကိုလည်းပေးပြီး အကြောင်းရှိကသရီဗွယ်ကို ဝိဋ္ဌာန်ပြီး ငါ့ထံစေလိုက်ဟုမှာကြားလိုက်လေသည်။ ဆရာရသေ့သည် သျှင်မြဝါ၏ ဦးခေါင်းပေါ်လက်တင်လျက် အောက်ပါမန္တာန်ကို ရွတ်ဆိုလေသည် -

“သျှရိ ပထဝီ ဇယံသဗ္ဗံ အနေက အန္တရာယိကံ ဇယံပစ္စေက ဗုဒ္ဓာဇ ဇယံ ပရိမ ဟေသယော၊ ဇယံတရောဟရိဒေဝေါ၊ ဇယံဗြဟ္မာ တေရဋ္ဌော၊ ဇယံနာဂေါ ဝဇရဋ္ဌော ဝိဂ္ဂဝိက္ခာဝ စန္ဒိမာ။”

ဤမန္တာန်တော်မှာ ရှည်လျားသဖြင့် နှစ်ဂါထာမျှသာ ဖော်ပြလိုက် ပါသည်။ မန္တာန်၏အဓိပ္ပါယ်မှာ သဗ္ဗံ ဖြေပြင် ရေပြင် ဝေဟင် လွှမ်းခြုံ အလုံးစုံသော အနေကအန္တရာယိကံ တပါးမကများလှသွယ်သွယ် အန္တရာယ် ဟူသမျှကို ပထဝီ လူတို့တခွင်ဖြေအပြင်၌ ဇယံ အောင်မြင်ဘွယ်ရာဟူသမျှ အဝေကို သျှရိ ပုဗ္ဗလျှင်စွာ အောင်မြင်ပါစေသတည်း။

စေ့ကပုဒွာစ အောင်ပွဲသခင် ပစေ့ကပုဒွါအရှင်မြတ်တို့သည်လည်းကောင်း။
 ထုမေ သင့်အား ဇယံ အောင်ရာအောင်ကြောင်း အောင်ဆုတောင်း၍ ဒေါဒန္တု
 ပေးကြပါစေကုန်သတည်း။ ဟေသရေဝါစ သီလကုန္တစသည်ကျေးဇူးဂုဏ်
 အထူးကိုဆည်းပူးရှာမှီးလေ့ရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် ပရိ ထက်ဝန်း
 ကျင်အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် တုမေ သင့်အား အောင်ရာအောင်ကြောင်း
 အောင်ဆုကောင်းကို ဒဒန္တု ပေးကြပါစေကုန်သတည်း။

သျှင်မြဝါသည် နောက်သို့ ခုနစ်လှမ်းဆုတ်ကာ ဆရာအား
 ဦးချကန်တော့ပြီး မိဂဒါဝန်တောမှ ထွက်ခဲ့လေသည်။ သျှင်မြဝါသည်
 သောဠဿ တစ်ဆယ့်ခြောက်တိုင်းကို လှည့်လည်ပြီးမှ ရခိုင်ပြည်သို့
 ပြန်ရောက်ခဲ့သည်။ သျှင်မြဝါသည် ဆရာထံမှ ထွက်လာပြီးနောက် မဟာစိုး
 နတ်ကွန်းတွင် သုံးနှစ်နေခဲ့သည်ဟုလည်း အဆိုရှိသည်။ သျှင်မြဝါ
 မြောက်ဦးသို့ပြန်ရောက်သောအခါ မိမိပညာစတင်သင်ကြားရာ တောင်ညို
 တိုက်တွင် သီတင်းသုံးနေခဲ့သည်။ တောင်ညိုတိုက်အနီးရှိ သာရပဗ္ဗတတောင်
 တွင် တောင်ကိုအခေါင်းထွင်းပြီး တရားအားထုတ်ရာအဖြစ် လှိုဏ်ခေါင်းပြု
 လုပ်ထားခဲ့သည်။ ထိုလှိုဏ်ခေါင်းကို ယနေ့တိုင် သျှင်မြဝါဂူဟု ခေါ်ကြသေး
 သည်။

သျှင်မြဝါတိုင်းမြည်စာကျိုးသယ်ပိုးခြင်း

သျှင်မြဝါ မြောက်ဦးသို့ ရောက်ချိန်တွင် အသက်(၃၉)နှစ်ရှိခဲ့ပြီး
 ထိုစဉ်ဘစောသီရိမှာ မြောက်ဦးရွှေနန်းကို အုပ်စိုးနေချိန်ဖြစ်ပေသည်။
 ဆီသောကမဟ်လာဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ သီရိသုဂ်ဃ စန္ဒပဟာဓပူရာဇာ
 ဟူသောဘွဲ့တော်ကိုခံယူခဲ့သည်။

ပြတ်သာထွန်းအား မဟာပညာကျော်ဟူသောဘွဲ့ကို ပေးအပ်ပြီး ပညာရှိ
 အမတ်အရာဖြင့် ခစားစေခဲ့သည်။ တခါသော် မင်းဗာဘုရင်သည် ညီလာခံ
 ခေါ်ယူကျင်းပခဲ့သည်။ ရခိုင်ဘုရင်များသည် ညီလာခံသဘင်ကို နံနက်အာရုံ
 တက်ချိန်ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ညီလာခံတွင် လက်ဝဲ လက်ျာမှူးမတ် သေနာ
 ပတိ လေးဆယ့်ကိုးဦးစီထိုင်ရသည်။ ရှေ့တန်းများတွင် အတွင်းဝန် ပြင်ပန်
 လွှတ်တော်ဝန်၊ သုခမိန်၊ အိမ်ရှေ့မင်းသားတို့ ထိုင်ရသည်။ အားလုံးညီလာခံ
 တက်သူတရားရှစ်ဦးရှိသည်။ ရှင်ဘုရင်ကပလ္လင်တော်မှ ထိုင်ပြီးညီလာခံ
 တက်ရောက်သူများထံရှေ့ပြုနေရသည်။ ညီလာခံတက်သူများက ရှင်ဘုရင်ထံ
 ရှေ့ပြုထိုင်ရသည်။ အလယ်၌အူကြောင်းရှိသည်။ ညီလာခံကျင်းပချိန်မှာ
 နံနက်အာရုံတက်ချိန်ဖြစ်သဖြင့် အမွှေးနံ့သာထည့်ထားသော ဆီမီးခွင်များကို
 ခန်းလုံးပြည့် ထွန်းညှိထားရသည်။ ရွှေပန်းကန်၊ ငွေပန်းကန်များ၌ ပတ္တမြား
 နီလာ၊ ဥဿဗယား၊ စိန်၊ ကြောင်စသည်တို့ကိုထည့်ပြီး နံရံပေါ်၌ တင်ထား
 ရသည်။ ကျောက်မျက်တို့မှ အရောင်တို့သည် အစိုးတွင် ပြဒါးသုတ်ထား
 သောမှန်၌ အရောင်တက်ပြီး မှန်မှတဆင့် ရောင်ပြန်ဟတ်သဖြင့် ညီလာခံ
 အခန်းတစ်ခုလုံးမှာ အရောင်မျိုးစုံဖြင့် ရှုမငြီးအောင် ပဏာရနေပေသည်။

ထိုသို့ညီလာခံသဘင်ကျင်းပရန် စည်တော်နဂါးမှူးက အချက်ပေးပြီး
 များမကြာမီတွင် သျှင်ပြဝါသည် မောက်ကလိန်တောင်ဝှေးကိုထောက်ကာ
 ညီလာခံရာခန်းမ၏ ပထမတံခါးဝသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုတံခါးတွင်
 ဝါးကိုင်သူရဲတစ်ဦး၊ လှံစွဲသူရဲတစ်ဦး၊ စောင့်ကြည့်လျှက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့က
 ပည်သို့ပျံ တားပြစ်ခြင်းမရှိသည်ကို ဘုရင်မင်းဗာသည်ပလ္လင်ထက်မှ
 ပြင်တော်ပူသည်။

ပထမတံခါးကို ကျော်ဖြတ်၍ ဒုတိယတံခါးကို ရောက်သော အခါလည်း အစောင့်သူရဲများက ကာဆီးပျံမရှိဘဲ တကြောင်းချင်းဝင်လာ သည်ကိုမြင်နေရသည်။ နောက်ဆုံးတံခါးသို့ ရောက်သောအခါ ဘုရင် မင်းဗာသည် ပလ္လင်ပေါ်မှဆင်းပြီး ရှိခိုးလျှက်ဆီးကြိုနေလေသည်။ အစောင့် များအတားအဆီးမလုပ်ဘဲ ဝင်လာသည်ကိုတွေ့ရသဖြင့် ရန်သူမဟုတ်သည်ကို မင်းကြီးသိရှိခဲ့သည်။ ရှင်မြဝါသည် စကားတခွန်းမျှမဆိုဘဲ ပလ္လင်ပေါ်သို့ တက်ထိုင်ပြီး ပလ္လင်ရှေ့တွင်ရပ်၍ရှိခိုးနေသော မင်းဗာဘုရင်အား နဖူးတည့်တည့်ကို တောင်ဝှေးဖြင့်ချိန်ရွယ်ပြီး သြဇာလေးနက်ပြက်ပြက် ထင်ထင်ပေါ်လွင်လှသော အသံသြအသံနက်ကြီးဖြင့် "ဟေ မဟာရာဇာ သင်သည်အမှန်ပင် မင်းဖြစ်သလော၊ သို့တည်းမဟုတ်၊ မိန်းမသာလျှင် ဖြစ်နေသလော၊ ငါသည်သင့်အား မိန်းမ- မိန်းမ- မိန်းမ ဟူ၍သာမြင်၏" ဟု ပြောဆိုပြီးလျှင် ရှင်မြဝါသည် ပလ္လင်မှဆင်းပြီး လာလမ်းအတိုင်းပြန်သွား လေသည်။ ညီလာခံတခုလုံး တိတ်ဆိတ်လျက် ညှိုးငယ်သောမျက်နှာဖြင့် ဘုရင်မင်းကိုသာ ငေးကြည့်နေကြသည်။ မင်းဗာဘုရင်၏ မျက်နှာတော်လည်း ဂျက်စိတ်ကြောင့် နီပြန်းနေပေသည်။ ထိုအထဲတွင် မဟာပညာကျော် တစ်ယောက်သာ ရွှင်ပျံသော မျက်နှာဖြင့် ဘုရင်အား ကြည့်နေလေသည်။ မင်းဗာဘုရင်သည် ညီလာခံကိုရုတ်သိမ်းစေပြီး စိတ်မအိမသာဖြင့် လျောင်းတော်ဦးဆောင်သို့သွားကာ သလွန်ညောင်စောင်း၍ လဲလျောင်း အနားယူခဲ့သည်။

မဟာပညာကျော်သည် ညီလာခံရတ်သိမ်းပြီးလျှင်ပြီးချင်း အိပ်သို့
 ပြန်ကာ အမတ်ကြီးအဆောင်အယောင်အဝတ်အစားများကို လဲပြီး သူဆင်းရဲ
 အဝတ်ကိုဝတ်၍ ဘုရင့်ထံခစားဝင်လေသည်။ မဟာပညာကျော်သည်
 သျှင်မြဝါပြန်သွား၍ ဘုရင်ကြည်သောအခါ အခြားသူများကဲ့သို့ စိတ်ညှိုးနွမ်း
 သောအသွင်ကို မပြဘဲပြုံးရွှင်သောအသွင်ကို ပြမိသဖြင့် သျှင်မြဝါနှင့်ကြံရာပါ
 ဖြစ်သည်ဟုဘုရင်ကအထင်ရောက်ပြီး အပြစ်ပေးမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့်
 ရှင်ဘုရင်သည်သူ့အားမြင်လျှင် စိတ်ပြောင်းသွားစေရန် အဆင်လွှဲဝတ်ခြင်း
 ဖြစ်ပေသည်။ စိတ်ကိုလှည့်စားခြင်းတရပ်ပင်ဖြစ်ပေသည်။ မဟာပညာကျော်
 လျောင်းတော်ဦးဆောင်သို့ ဝင်ရောက်သောအခါမင်းဗာဘုရင်မှာ မျက်စေ့ကို
 မှိတ်ပြီး တွေးနေခိုက်ဖြစ်သည်။ အခန်းသို့ဝင်သံကြား၍ မျက်စေ့ကို ဖွင့်ကြည့်
 သောအခါ မဟာပညာကျော်ကို မြင်ခဲ့ရာ ယခင်တခါမျှ မဝတ်ဘူးသော
 အဝတ်ကိုဝတ်၍ မြင်သဖြင့် ရှင်ဘုရင်သည် အထူးအဆန်းသဘာဝ
 မဟာပညာကျော်အား စိုက်၍ကြည့်နေသည်။ ပင်းဗာဘုရင်သည်
 လျောင်းနေရာမှထပြီး သလွန်ပေါ်တွင်ထိုင်သောအခါ မဟာပညာကျော်သည်
 မင်းဗာဘုရင်အား ဤသို့လျှောက်ထားလေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးလှစွာသော
 အရှင်မင်းမြတ် ယနေ့နံနက်ညီလာခံသဘင်တွင် လာရောက်ခဲ့သော မုဂ္ဂိုလ်မှာ
 အခြားသူမဟုတ်ပါ။ အရှင်မြင်းမြတ်၏ နောင်တော်သျှင်မြဝါဖြစ်ပါသည်။
 ရသေ့အသွင်ပြောင်းနေ၍ မှတ်မမိခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းဆိုသော စကားမှာ
 အလွန်မက်လာရှိသော စကားဖြစ်ပါသည်။ ရခိုင်အမျိုးကို ချစ်လွန်းသဖြင့်
 ဗြာဆိုသော စကားဖြစ်ပါသည်။ အလွန်လည်းကျေးဇူးတင်စရာစကား
 ပါသည်ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

မင်းဗာဘုရင်က မဟာပညာကျော်လျှောက်ထားချက်ကို အဓိပ္ပါယ်
 ပြည့်စုံအောင် နောက်ထပ်လျှောက်တင်ရန် ခိုင်းလေသည်။ မဟာပညာကျော်က
 သျှင်မြဝါသည် အရှင်မင်းကြီးကို မိန်းမဟုခေါ်ရခြင်းမှာ မိန်းမတို့ပည်သည်
 လင်ယောက်ျား၏ အစီအမံအတိုင်းလိုက်နာဆောင်ရွက်ရပါသည်။
 လင်ယောက်ျား၏ ဧည့်သည်များကို ဧည့်ဝတ်ကြေပွန်စွာ ဧည့်ခံရပါသည်။
 မိမိစိတ်သဘောဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိပါ။ ယခုလည်း
 အရှင်မင်းကြီးသည် စလတွာစောမွန်လက်ထက်ကပင် သာသနာပြုရန်
 ရောက်ရှိကြသော မော်လဝီများဖြစ်ကြသည်- ကာဒီ၊ ဆာဒုခန်၊ မူရှား
 တို့အား ဧည့်ဝတ်ကြေပွန်စွာထားခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ
 ဗလီများဆောက်၍ မူဆလင်သာသနာပြု နေကြပါသည်။ အရှင်မင်းကြီးမှာ
 အာဏာစက်မစူးဘဲ လင်ခိုင်းစေသမျှလုပ်နေရသော မိန်းမနှင့်တူနေပါသည်။
 အနောက်တရား ဘင်္ဂါတဆယ့်နှစ်မြို့မှာလည်း ဘေးလောင်းတော်
 မင်းစောမွန်သည် သူရတန်မင်းထံသို့လှုံ့ရသောအခါ သိမ်းယူထားလိုက်
 ပါသည်။ ရခိုင်တို့၏ ဒေသဖြစ်သော ဘင်္ဂါတဆယ့်နှစ်မြို့ကိုလည်း ပြန်လည်
 ရရှိအောင်ကြံဆောင်ရပါမည်။ “ကုလားပုဇွန်တဆယ့်နှစ်တန်ကို မကျော်ရ”
 ဟူ၍ စကားရှိပါသည်။ အရှင်မင်းကြီးသည် မင်းစောမွန်မှစ၍ ရေတွက်သော်
 တဆယ့်နှစ်ဆက်ရောက်နေပါသည်။ ယင်းကြောင့် ကြံဆောင်ပါက
 အကြံပြောက်မည်ပလ္လဲဖြစ်ပါမည်ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ ထိုအခါမှ
 ဘုရင်မင်းဗာစိတ်ရွှင်လန်း၍ နောက်ထပ်ညီလာခံရန် တာဝန်ပေးအပ်
 လေသည်။ မဟာနန္ဒသီရိဟူသော ဘွဲ့တော်ကိုမဟာပညာကျော်အား
 ပေးအပ်ပြီး အနောက်ဘင်္ဂါတဆယ့်နှစ်မြို့ကို စစ်ချီရန်တာဝန်ပေးအပ်
 လေသည်။

မဟာပညာကျော်သည် လိုအပ်သော စစ်အင်အားကို ဖြည့်ပြီး သက္ကရာဇ် ၈၉၄ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း(၉)ရက်နေ့ စစ်ချီတက်တော် မူသည်။ စစ်အောင်နိုင်သဖြင့် ဘင်္ဂါတစ်ဆယ့်နှစ်မြို့ဖြစ်သော မောက်သုဇာ၊ ဒက္ကာ၊ ဂန်ဘီလာ၊ သီလတ်၊ ပဋိက္ကရာ၊ ဂင်္ဂါသာရ၊ စစ်တကောင်း၊ ဂေဏတော်ပလ္လင်၊ ကံသာ၊ တိလိဂါ၊ ဘာရီဆာရ၊ ရောင်ပုဂံစသည်တို့ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ သူရတန်မင်း၏သမီးတော် ပဲသီဒါလ်(ပဲသီဒါ)ကိုလည်း ဆက်သခြင်းခံရသည်။ မင်းဗာဘုရင်သည် ဗုဒ္ဓဂါယာ၌ သက်တော်စေ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ပိတ္တာလူမျိုးများ ဖျက်ဆီးထားသော စေတီပုထိုးများမှ မရေတွက်နိုင်သော ဓာတ်ပွေတော်တို့ကို သိမ်းဆည်းခဲ့ သည်။ သိမ်းပိုက်နယ်မြေတို့၌ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စအဝဝတို့ကို ဆောင်ရွက်ပြီး သက္ကရာဇ် ၈၉၅ ခု၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် (၅)ရက်နေ့ပြန်ခဲ့သည်။ ဓာတ်တော် ပွေတော်ပေါင်းများစွာတို့နှင့် ဗုဒ္ဓ၏ခြေတော်ရာတစ်ဆူကိုတပါတည်း ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်။ သူရတန်မင်း၏သမီးတော် ပဲသီဒါလ်ကိုလည်း အခြွေအရံနှင့် တကွ ခေါ်ဆောင်ယူခဲ့ပေသည်။ လူမျိုးခြားမင်းသမီးဖြစ်၍ မြို့တော်အတွင်း၌ ပထားဘဲကုလားတန်ဖြစ်ဝှိကျွန်း တစ်ခုတွင် သီးခြားနန်းဆောက်အုပ်ပြီး ထားခဲ့သည်။ ၎င်းမင်းသမီးနန်းဆောက်နေခဲ့သောကျွန်းကို ပဲသီဒါနန်းကျွန်း ဟုခေါ်တွင်ခဲ့ပေသည်။ ကာလရှည်လူကားသဖြင့် ယခုအခါပဲစိနန်းကျွန်းဟု ခေါ်နေကြသည်။

သျှင်မြဝါသျှစ်သောင်းတုရားကိုတည်ထားခြင်း

မင်းဗာဘုရင်သည် မြောက်ဦးမြို့သို့ ရောက်၍ပျားမကြာမှီ ပေါ်တူဂီ
 ဟိုသည် ရေတပ်အင်အားများစွာဖြင့် မြောက်ဦးကို တိုက်ခိုက်ရန် ရောက်လာ
 ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းပေါ်တူဂီရန်ကိုလည်း ရခိုင်ပညာရှိ အရက်သေပဆရာတော်က
 အသက်ကိုစွန့်ပြီး ကြံဆောင်သဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ မင်းဗာဘုရင်သည်
 ပစ္စိုပဒေသမှရရှိခဲ့သော ဓာတ်တော်ဗွေတော်တို့ကို ဌာပနာထည်၍
 ဧတီတည်ရန်သျှင်မြဝါအား တိုင်ပင်ခဲ့သည်။ သျှင်မြဝါ၏အကြံပြုချက်အရ
 စိုးခေါင်တောင်ကိုညှိလျှက် တောင်တလပ်တွင် ကြီးစွာသော ပုထိုးတော်ကြီးကို
 တည်ရန်ပြုပြင်ခဲ့သည်။ သျှင်မြဝါသည် ပုထိုးတော်တည်ရန် မြေနေရာမှန်
 မမှန်ကို သိရှိလို၍ ဆရာရသေ့ကြီး သီရိဗိဿနိုးမှ ပေးလိုက်သော သရိန္ဒယ်ကို
 ဧလွှတ်ပြီး ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်။ ရသေ့ကြီးရောက်လာသောအခါ လိုအပ်သော
 အစီအရင်များကို ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ သျှင်မြဝါသည် ပုထိုးတော်တွင် မဏ္ဍိုင်
 ငါးရပ်ကိုထားပြီး တည်ဆောက်ရန် ပဏ္ဍက်ကိုချခဲ့သည်။ ထိုသို့ ပဏ္ဍက်ချ
 ရိုက်စဉ် အပြည်ပြည်ကိုသျှင်ငယ်ရပ်ဝန်းအေးပျူထမ်းဟု ဖြက်ဆိုခဲ့သည်။
 သျှင်ငယ်ပဏ္ဍက်ရိုက်အုတ်မြစ်ချ၍တည်ထားသော ဤပုထိုးတော်ကြီး၏
 တန်ခိုးရှိန်စော်အာနဘော်တော်ကြောင့် ကမ္ဘာတခုလုံးအေးချမ်းပျူရှိရန်
 ရည်ရွယ်၍ ဖြက်ဆိုခဲ့သည်။ ပုထိုးတော်ကို သက္ကရာဇ် ၈၉၇ ခု၊ တန်ဆောင်
 ပန်းလပြည့်နေ့ နေထွက်ချိန်တွင် ပဏ္ဍက်ရိုက်တည်ထားခဲ့သည်။ နောင်လာ
 သျှင်သောင်းဘုရားများကိုရည်စူး၍ ဓာတ်တော်ဗွေတော်ပေါင်းသျှင်သောင်း
 အရွယ်အစားအမျိုးမျိုးရှိသော ဘုရားဆင်းတုတော်ပေါင်း သျှင်သောင်းကို
 ဌာပနာ၍ တည်ထားသောကြောင့် သျှင်သောင်းပုထိုးတော်ကြီးတော်တော်
 စေသည်။

အချို့သမိုင်းတွင် ဓမ္မခန္ဓာပေါင်းသျှစ်သောင်းလေးထောင်ကို ရည်စူး၍
 တတ်မွေတော်ပေါင်း သျှစ်သောင်းလေးထောင်၊ ဘုရားဆင်းတုတော်ပေါင်း
 သျှစ်သောင်းလေးထောင်ကို ဌာပနာ၍တည်ထားသဖြင့် သျှစ်သောင်းဘုရားဟု
 ခေါ်ကြောင်းလည်း ဆိုသည်။ ကုလား၏ရန်နှင့်ပေါ်တူဂီ၏ ရန်များကိုလည်း
 အောင်မြင်ခဲ့သည်အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သဖြင့် ရန်အောင်စေယျပုထိုးတော်ကြီး
 ဟုလည်းခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ သျှစ်သောင်းပုထိုးတော်ကြီး၌ စနေထောင့်တွင်
 မင်းဗာဘုရင်သည် လက်ျာဘက်မှ ပိပုရားကြီးစောမင်းနှင့် အခြေအခံများပုံကို
 ထုလုပ်ထားခဲ့သည်။ မင်းဗာဘုရင်၏အထက်လက်ဝဲဘက်တွင် သျှင်မြဝါမ်
 ရုပ်ထုကိုနံရံကပ်ရုပ်ဖြင့် ထုလုပ်ထားခဲ့သည်။ ခြေတော်ရာကို ပုထိုးတော်မ်
 အတွင်းလျှိုဏ်ဂူတွင် နေရာချထားခဲ့သည်။

သျှင်မြဝါ၏စွမ်းစောင့်ချက်များ

သျှင်မြဝါသည် သျှစ်သောင်းပုထိုးတော်တည်ထားပြီးမြောက်လျှင်
 ပြို့တော်၌ လုပ်သင့်သည်ကိစ္စရပ်များကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ အကာကြီး
 တစ်ရာ၊ အကာငယ်တစ်ထောင်တို့ကို စီမံပြုလုပ်စေခဲ့သည်။
 ဗဟာပညာကျော်၊ အဂ္ဂစိန္တေယျဆရာတော်တို့နှင့်ညှိနှိုင်းပြီး ရှေးဟောင်း
 ဓမ္မသတ်ကျမ်းပျားကို မိုးပြီး "ရွှေဗျဉ်းဓမ္မသတ်ကျမ်းကြီး"ကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။
 ၎င်းကျမ်းမှာ အလွန်နက်နဲခက်ခဲသဖြင့် သာမန်လူများဖတ်ရှု၍ နားမလည်
 နိုင်ချေ။ တတ်ဘွဲ့တတ်ငင်တတ်ရိုက်တတ်ပြေစသည်တို့ကို ရေးသားစီမံ
 ကာသောကျမ်းကြီးနှင့် နယုတ္တဓမ္မသတ်ကျမ်းဟုလည်း ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။

သျှင်မြဝါသည် မြို့တော်နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်အခွန်ရှည်တည်စေရန် လိုအပ်သော စီမံမှုများကို ပြုလုပ်ပြီးစီး၍ နောက်ဆုံးမြို့ချာတိုင်တည်ရန် ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မင်းဟဘုရင်၏ နံသင့်ရာအရပ်တွင် မြို့ချာတိုင် ကိုတည်ရန်စဉ်ခဲ့သည်။ သျှင်မြဝါကိုယ်တိုင်မြို့ချာတိုင်ကို စိုက်ထူခဲ့သည်။ အချိန်စေ့၍ မြို့ချာတိုင်ကို စိုက်ထူးပြီးသည်ချက်ချင်း ကြာသပတေးနံကို စတေးရန်ကိစ္စပေါ်လာသည်။ အချိန်ကလည်းစေ့နေပြီဖြစ်၍ အဝေးသို့ သွားရှာရန်အချိန်မရှိတော့သဖြင့် သျှင်မြဝါသည် မိမိမှာကြာသပတေးသား ဖြစ်၍မိမိကိုယ်ကိုပင် စတေးရန်အတွက် ဝမ်းဗိုက်ကိုစားဖြင့် ထိုးကာ အူကို မြို့ချာတိုင်၌ ရပ်ပတ်ပြီး မိမိသေဆုံးသောနေရာ၌ မြေမြှုပ်သင်္ဂြိုဟ်ရန် မှာထား ခဲ့သည်။ 'အူရပ်ပတ်ခြင်းကုန်ဆုံးသည်နှင့် မြေပြင်ပေါ်သို့ လဲကျသေဆုံးခဲ့ သည်။ သျှင်မြဝါသည် သက်တော်(၄၅)နှစ်၊ သက္ကရာဇ် (၈၉၉)ခုနှစ်တွင် တိုင်းပြည်အတွက် အသက်ကို စတေးခဲ့သော အာဇာနည်မျိုးချစ် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပေသည်။

မင်းဟဘုရင်မှာ ပညာရှိကြီးတစ်ဦး ဆုံးရှုံးသဖြင့် ယူကျုံးမရ ဝမ်းနည်း ခဲ့ရသည်။ ရခိုင်ပြည်၏ ကျေးဇူးရှင် ပညာရှိကြီးအား မြေတွင်မြှုပ်၍ လူသာမန်ကဲ့သို့ သင်္ဂြိုဟ်မှုကို မပြုလုပ်လိုပေ။ အခမ်းအနားကြီးစွာပြုလုပ်၍ ဖျာပုဆိုးကိစ္စကိုဆောင်ရွက်လိုကြောင်း ပြောလေသည်။ ထိုအခါအချို့ပုဂ္ဂိုလ် များက မင်းဟဘုရင်၏ ဆန္ဒအတိုင်းပြုလုပ်ရန် သဘောတူပြီး အချို့ပုဂ္ဂိုလ် များက သျှင်မြဝါမှာခဲ့သည်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်ဆန္ဒပေးကြသည်။

ယင်းကြောင့် နှစ်ဘက်အင်အားပြိုင်ရန် ရထားတစ်ဆူလုပ်၍
 နှစ်ဘက်ဆွဲစေသည်။ ဘုရင်၏ဆန္ဒကိုသဘောတူသောဘက်မှ အနိုင်ရ
 ခဲ့သည်။ ယင်းကြောင့် သျှင်မြဝါအလောင်းကို ပီးသပြီလှသည်။ အရိုးကို
 ကျောက်ဂူတည်ခဲ့သည်။ သျှင်မြဝါအရိုးဂူမှာ ဘုရားပေါင်းတောင်နှင့်ဆက်စပ်
 လျက်ရှိသော တောင်ကုန်းတွင်ရှိသည်။ ယခုအခါ သိုက်ဆရာများ ဖျက်ဆီး
 သဖြင့် ဂူပြိုပျက်သွားခဲ့ပါသည်။ မြို့သူမြို့သားများမှ ဇွဲကြေးကောက်ခံပြီး
 ပြန်လည်ပြုပြင်ကာ ကျောက်ဂူအပေါ်တွင် ဘုရားတည်ထားပြီး အစိုးအကာဖြင့်
 လုံခြုံအောင်ထားရှိပါသည်။ သျှင်မြဝါအား ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းရရှိသော
 ပစ္စည်းများနှင့် သျှင်မြဝါကို ရည်စူးပြီး စေတီတစ်ဆူတည်ထားခဲ့သည်။
 ထိုစေတီကို သျှင်မြဝါစေတီဟုခေါ်ကြသည်။ ယခုအခါ မြို့ပျက်နေပါသည်။
 မြို့နယ်သံဃနာယကအဖွဲ့မှ ကြီးပူး၍ အောက်ခြေပစ္စယများကို ပြန်လည်
 ပြုပြင်မွန်းပံထားခဲ့သည်။ ယခုအခါ စစ်တွေမြို့မှ လွှတ်တော်ရှေ့နေကြီး
 ဦးဘသိန်းမောင်မှ သျှင်မြဝါတရားအားထုတ်နေပုံ ကျောက်ဆစ်ရပ်ထုကို
 လှူဒါန်းထားပါ၍ သျှင်မြဝါအသက်ကို စတေးခဲ့သော မြို့ချာတိုင်အနီးတွင်
 ခုတ်ထုကိုတည်ထားပါသည်။ သီးသန့်အဆောက်အဦးလုပ်ရန်လိုအပ်နေ
 ပါသေးသည်။ စာရှုသူသည် အာဇာနည်သျှင်မြဝါကြောင့် တေဝေတေဝေ
 သိရှိ၍ ပျိုးချစ်စိတ်၊ နိုင်ငံချစ်စိတ်၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို
 အားပေးလိုသော စိတ်ဆန္ဒများပေါ်ပေါက်ပြီး နိုင်ငံအကျိုးကို ကိုယ်စွမ်းမီသမျှ
 ဉာဏ်စွမ်းရှိသမျှ သယ်ပိုးထမ်းဆောင်နိုင်ပါစေဟု ဆန္ဒပြုလိုက်ပေသည်။

ကိုးကားစသောစာအုပ်များ

- ၁။ ဆရာကြီး ဦးဦးသာထွန်းရေးသော သျှင်ပြဝါအကြောင်း လက်ရေးစာပူ။
- ၂။ ရာဇဝင်ဆရာကြီးဦးသာထွန်းအောင်ရေးသော ရခိုင်မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး။
- ၃။ ရပ်ပြတောင်ကျောင်းဆရာတော်အသျှင်စနုပာလာ လက်ရေးဖြင့်ရေးသော ရခိုင်ရာဇဝင်သစ်(၂)ပုဒ်။